

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ/ ομ. Καθηγητή Κωνσταντίνου Κρεμαλή, Δικηγόρου ΑΠ

Στόχος του συνεδρίου ήταν η αναζήτηση λύσεων στα προβλήματα της απασχόλησης και ασφάλισης μέσα από συναινετικές και ρεαλιστικές, κατά το δυνατόν, προτάσεις κοινωνικής πολιτικής. Οι εισηγητές δεν περιορίστηκαν σε απλή ενημέρωση των συνέδρων για τα (συνήθως γνωστά) οικονομικά αίτια που εμποδίζουν τον εθνικό κοινωνικό σχεδιασμό. Προχώρησαν με τόλμη και επιχειρήματα στον εντοπισμό των δυνατών μέτρων για την προαγωγή της απασχόλησης και την αξιοπρεπή ασφάλιση στη χώρα μας.

Εισαγωγικά:

1. Υπογραμμίστηκε η εθνική διάσταση και προτεραιότητα που χαρακτήρισε τις αναλύσεις με λιγότερο έμφαση στις πολιτικές διαφοροποιήσεις και περισσότερη επιμονή στην τεχνοκρατική επεξεργασία των διάφορων προτάσεων.
2. Κοινό χαρακτηριστικό των εισηγήσεων ήταν η ανάγκη μιας συντονισμένης στρατηγικής και μιας διαρκούς παρακολούθησης της αποτελεσματικότητάς της από εμπλεκόμενους φορείς και υπεύθυνα κέντρα λήψης αποφάσεων.
3. Επισημάνθηκαν οι δυσκολίες από τις δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις, από τη μακροχρόνια ανεργία και από τη συνεχιζόμενη, αν και σταδιακά αμβλυνόμενη, οικονομική κρίση.
4. Κρίθηκε εφικτή μια ολοκληρωμένη στρατηγική για συγκεκριμένες λύσεις, μόλις σταθεροποιηθούν οι ευεργετικές συνέπειες της οργανωτικής αναδιάρθρωσης που βρίσκεται σε εξέλιξη και μόλις επανοριοθετηθούν οι δημιουργικές μορφές κοινωνικής προστασίας, όπως η επαγγελματική ασφάλιση.
5. Παρά την ανάγκη μερικής αποκατάστασης των θυσιών από τη συρίκνωση της απασχόλησης και της ασφάλισης, δεν προτάθηκαν δαπανηρά μέτρα που θα έθεταν σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα του μελλοντικού συστήματος.
6. Απομυθοποιήθηκε η προκατάληψη ότι τα πάντα οφείλονται στην οικονομική κρίση, έστω και αν αυτή είναι η βασική αιτία των προβλημάτων απασχόλησης και ασφάλισης.

7. Απαριθμήθηκε με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα σειρά μέτρων τα οποία:

- θα περιορίζουν τις πελατειακές σχέσεις με την κοινωνική διοίκηση
- θα ενισχύουν τους ελέγχους παραβατικότητας των κοινωνικών ρυθμίσεων
- θα ανταμείβουν τους συνετούς επιχειρηματίες
- θα ενοποιούν και θα απλουστεύουν τους εισπρακτικούς μηχανισμούς
- θα εναρμονίζουν οριζόντια τις προϋποθέσεις χορήγησης κοινωνικών παροχών και κάθετα τους κανονισμούς λειτουργίας των φορέων
- θα αξιοποιούν τις σύγχρονες τεχνικές αναλογιστικής θεμελίωσης και μηχανοργάνωσης.

Το ενδιαφέρον στην απαρίθμηση αυτή ήταν ότι βασίστηκε σε μετρήσεις και σε αξιολόγηση των αναγκαίων βημάτων, προκειμένου να μειωθεί η συνήθης καχυποψία ότι συνιστά δέσμη ανεδαφικών υποσχέσεων.

8. Υπήρξαν και αρνητικές διαπιστώσεις για την οικονομική ζημία των μνημονίων:

- στην κοινωνική ασφάλιση που πλησιάζει τα 65-70 δις ευρώ
- στον περιορισμό της κρατικής εγγύησης στη βασική μόνο σύνταξη
- στη σταδιακή κατάργηση των επικουρικών συντάξεων από τους συντελεστές βιωσιμότητας

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ – ΑΣΦΑΛΙΣΗ

1η ΕΝΟΤΗΤΑ

«Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ Η ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ»

Με αφορμή και την εμπειρία από άλλες χώρες εξειδικεύτηκαν οι συνέπειες που μπορεί να έχει η οικονομική κρίση στα συνταξιοδοτικά συστήματα.

1. Μια βασική επίπτωση (ιδίως για χώρες όπως η Ελλάδα χωρίς εναλλακτικούς πόρους) είναι το «κόστος μετάβασης» από το παλιό στο νέο δημόσιο σύστημα, δηλαδή η αδυναμία του εργατικού δυναμικού σε περιόδους υποαπασχόλησης να χρηματοδοτεί τις καταβαλλόμενες συντάξεις σε ανεκτό επίπεδο (σύστημα αλληλεγγύης των γενεών) και ταυτόχρονα να σχηματίζει αξιόλογο κεφάλαιο για την προσωπική μελλοντική συνταξιοδότησή του (κεφαλαιοποιητικό σύστημα).
2. Η κατάσταση επιδεινώνεται από τη χρησιμοποίηση των συνταξιοδοτικών αποθεματικών προς δημοσιονομική εξυγίανση και από την αντιμετώπιση των συντάξεων ως δημόσιων δαπανών που θα πρέπει να περικοπούν για τη μείωση του δημόσιου χρέους.

3. Ως παράδειγμα βραχυπρόθεσμης αντιμετώπισης μιας ανάλογης κρίσης στην αλλοδαπή ανακοινώθηκε η εθνικοποίηση ιδιωτικού ασφαλιστικού φορέα, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν τα διαθέσιμα κεφάλαιά του.
4. Μακροπρόθεσμα, ωστόσο, η οικονομική κρίση δεν θεωρήθηκε τόσο επικίνδυνη για την εξασφάλιση των συνταξιοδοτικών παροχών, όσο η ανατροπή της δημογραφικής πυραμίδας που στερεί την ασφάλιση από αναγκαίους πόρους.
5. Ως αποτελεσματικά μέτρα ενάντια στην απειλή αυτή προτάθηκαν:
 - η αύξηση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης.
 - η σταθεροποίηση των αγορών και η πιστή εφαρμογή των Ενωσιακών Οδηγιών Φερεγγυότητας (Solvency II, IORP II)
 - η καθιέρωση κατάλληλων ευκαιριών απασχόλησης για ηλικιωμένους και
 - ο ιδανικός συνδυασμός βιωσιμότητας και επάρκειας, αφού σταθμιστούν οι ιδιαιτερότητες της ιδιωτικής από την κοινωνική ασφάλιση, όπου βασικά η πρώτη καλύπτει κινδύνους (risks), ενώ η δεύτερη αβεβαιότητες (uncertainties, non-insurable risks).

Με έμφαση το δημογραφικό πρόβλημα στη χώρα μας, όπου το σύνολο του πληθυσμού ανέρχεται στο ήμισυ περίπου των κατοίκων της Κωνσταντινούπολης, προτάθηκε η θέσπιση σοβαρών κινήτρων δημογραφικής πολιτικής, ώστε με την αύξηση του πληθυσμού να μειωθεί η συνταξιοδοτική δαπάνη ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Δεν θα αρκούσε εντούτοις η αύξηση του εργατικού δυναμικού χωρίς την εξασφάλιση υψηλότερης παραγωγικότητας, κάτι που προϋποθέτει δικαιότερη κατανομή βαρών και ωφελειών μετά από ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο μεταξύ των γενεών.

Επιπλέον, θα έπρεπε να αναζητηθούν και πρόσθετοι πόροι μη βασιζόμενοι στον παράγοντα εργασία, όπως λ.χ. η εκμετάλλευση του πετρελαίου στη Νορβηγία που πρόσφερε συνταξιοδοτική ασφάλεια και για τις επόμενες γενεές. Θεωρείται ότι οι συντάξεις με βάση την ισχύουσα τριμερή χρηματοδότηση (επιχειρήσεων, εργαζομένων και κράτους) συμβάλουν μόνο κατά 25% στη μείωση του επιπέδου φτώχειας του πληθυσμού.

2η ΕΝΟΤΗΤΑ

«ΕΞΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ»

Για τη βιωσιμότητα και επάρκεια του δημόσιου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης προτάθηκε η κατοχύρωση μιας συναινετικής μεταρρύθμισης όχι μόνο από κόμματα, αλλά και από

κοινωνικούς εταίρους. Τυχόν περαιτέρω μείωση των συντάξεων ή αύξηση των ορίων ηλικίας θα ματαίωναν προφανώς τον κοινωνικό διάλογο με τους τελευταίους.

Για τον εξορθολογισμό του συστήματος προτάθηκαν οι εναλλακτικές λύσεις:

- ενός ενιαίου ταμείου με τρεις τομείς (μισθωτών, αυτοαπασχολουμένων, αγροτών)
- ή τριών αντίστοιχων ταμείων, με διασφάλιση των πόρων από φορολογικούς μηχανισμούς
- Προτάθηκε, επίσης, τα λοιπά ταμεία να μετατραπούν σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και ειδικότερα να μετεξελιχθούν τα ταμεία επικουρικών και εφάπαξ παροχών σε ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης.

Οι προτάσεις αυτές δημιούργησαν περαιτέρω τον προβληματισμό, αν το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών πρέπει να εξυπηρετεί την κάλυψη ελλειμμάτων ή την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, καθώς και θεωρητικά ζητήματα, όπως η ανάγκη σαφούς οριοθέτησης μεταξύ κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής πρόνοιας, μεταξύ αναπηρίας και ανικανότητας κ.ά.

Ενδιαφέρον παρουσίασε και η αξιολόγηση πρόσφατων μέτρων «εξορθολογισμού» με κριτική των μνημονιακών νόμων που βραχυπρόθεσμα κλόνισαν την επάρκεια και τη βιωσιμότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, αφού οι οριζόντιες περικοπές στέρησαν το σύστημα από τη λογική της ανταποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας.

Σχολιάστηκε, επίσης, αρνητικά η συγχώνευση των ταμείων που έφερε διοικητική αναστάτωση, καθώς αποτέλεσε επέμβαση στη δομή και όχι στη λειτουργικότητα του συστήματος. Μακροπρόθεσμα η λύση των προβλημάτων της δημόσιας ασφάλισης συνδέθηκε με την ολοκλήρωση της μηχανοργάνωσης, η οποία όμως δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική χωρίς απλούστευση των προϋποθέσεων και σταθεροποίηση του συστήματος.

3η ΕΝΟΤΗΤΑ

«ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ».

Οι προϋποθέσεις για την πραγματοποίηση των αναγκαίων συνεργειών είναι:

1. η χάραξη εθνικής στρατηγικής χωρίς τους συνηθεις δισταγμούς για το πολιτικό κόστος
2. η δημιουργία κατάλληλων ασφαλιστικών προϊόντων που θα αναπτύξουν το δεύτερο και τρίτο πυλώνα κοινωνικής προστασίας (επαγγελματικές και ιδιωτικές ασφαλίσσεις).

Κοινωνική Ασφάλιση

Η μη συμπλήρωση των κριτηρίων βιωσιμότητας, που θα έχει ως συνέπεια την ένταξη των προβληματικών ταμείων στον ήδη προβληματικό ενιαίο φορέα ασφάλισης, καθιστά αναπόφευκτη την περαιτέρω μείωση των επικουρικών συντάξεων παρά τις διαβεβαιώσεις περί του αντιθέτου.

Ανεξάρτητα από αυτό, συνιστά αντίφαση η ταυτόχρονη επιδίωξη βιωσιμότητας και επάρκειας ενός δημόσιου συστήματος, τη στιγμή που οι πόροι της χρηματοδότησής του εμφανίζονται εξαιρετικά περιορισμένοι.

Ακόμα και η ιδιωτική αποταμίευση για συντάξεις παρουσιάζει δυσκολίες, αφού άλλοτε αρκούσε για 5 χρόνια, ενώ με τη σημερινή γήρανση του πληθυσμού μπορεί να πρέπει να καλύψει ίσως και 30 χρόνια μετά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας.

Ιδιωτική Ασφάλιση

Για να ενδυναμωθεί η ιδιωτική ασφάλιση και να συνεργαστεί αρμονικά με την κοινωνική προτάθηκε ο θεσμικός ρόλος των ασφαλιστικών εταιρειών στο δεύτερο πυλώνα και η ενίσχυση των φορολογικών κινήτρων στον τρίτο πυλώνα.

Με τα σημερινά δεδομένα η ιδιωτική ασφάλιση παρουσιάστηκε ως ικανή να αναλάβει ενεργό ρόλο στην κοινωνική προστασία λόγω της μεγάλης εμπειρίας σε ασφαλιστήρια σύνταξης, ζωής και υγείας, λόγω του εκτεταμένου δικτύου διανομής, λόγω της αποτελεσματικής αναλογιστικής και λογιστικής διαχείρισης, λόγω της αναβαθμισμένης εποπτείας κλπ.

Ύψος σύνταξης

Αρχικά προσδιορίστηκαν ποιοτικά και ποσοτικά οι έννοιες της ελάχιστης σύνταξης (διεθνώς ~€436,00-€501,00), της βασικής εθνικής σύνταξης (€360,00), του ορίου φτώχειας (ετησίως ~€5.000,00 ανά άτομο) και της αξιοπρεπούς σύνταξης (70% των συντάξιμων αποδοχών).

Ακολούθως επισημάνθηκε η σχετικότητα των παραπάνω μεγεθών, γιατί οι φορολογικές επιβαρύνσεις μειώνουν ακόμα περισσότερο τα διάφορα όρια και ποσοστά και συνεπώς το βαθμό αναπλήρωσης της απώλειας εισοδημάτων που δοκιμάζει ο συνταξιούχος.

Συνέργειες Κοινωνικής & Ιδιωτικής Ασφάλισης

Οι συνέργειες διευκολύνονται και από τη ρευστότητα των ορίων μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Για παράδειγμα, οι ιδιωτικοί φορείς ασφάλισης ασκούν τελικά δημόσια λειτουργία με επενδύσεις που ακολουθούν ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια.

Συχνά η πόλωση των δύο τομέων βασίστηκε σε μια αδικαιολόγητη ιδεολογική φόρτιση. Για παράδειγμα, θεωρήθηκε εσφαλμένα ότι η επέκταση της επαγγελματικής ασφάλισης θα μειώσει το κοινωνικό κράτος, κάτι που δεν επαληθεύτηκε στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το

δημόσιο, εξάλλου, έχει εναχθεί δικαστικά για αστική ευθύνη από παράλειψη άσκησης εποπτείας σε ιδιωτική ασφαλιστική εταιρεία.

Ειδικά, στο χώρο της υγείας παρατηρήθηκε ότι ένα μικτό σύστημα είναι στο DNA του Έλληνα. Ωστόσο, η κουλτούρα στην ιδιωτική ασφάλιση κρίθηκε μηδαμινή και η ανάγκη εξεύρεσης ασφαλιστικού παραλήπτη στην υγεία άμεση, αφού θα αφορούσε το 27,7% του πληθυσμού που δεν έχει ουσιαστική πρόσβαση στη δημόσια ασφάλιση υγείας.

Διατυπώθηκε ακόμα και η εκδοχή να καταργηθούν οι κρατικοί φορείς υγείας και το κράτος να επιχορηγεί τους ιδιωτικούς φορείς που θα καλύπτουν την ασφάλιση ασθένειας.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ – ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Το δεύτερο μέρος του συνεδρίου αφορούσε προτάσεις για τη βελτίωση της απασχόλησης.

Εισαγωγικά:

1. Δόθηκε έμφαση στη ραγδαία μεταβλητότητα των σύγχρονων μορφών και τάσεων απασχόλησης που μετατοπίζει τις κοινωνικές ισορροπίες και δημιουργεί αβεβαιότητα, δυσπιστία και απόσταση μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών.
2. Αποτελεί μείζονα υποχρέωσή να μην αφήσουμε αυτή την απόσταση να αποτελέσει ανυπέβλητο χάσμα αλλά κίνητρο για να εργαστούμε αποτελεσματικά ώστε να συγκλίνουμε παραγωγικά μέσα από τον ειλικρινή διάλογο και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης.
3. Υποδείχθηκε η στόχευση σε συγκεκριμένα και επαρκώς μελετημένα σχέδια κοινής αποδοχής. Έτσι μόνο θα ενδυναμωθεί το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των επιχειρήσεων το οποίο οδηγεί στην ανάπτυξη και στη δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης.
4. Παρατηρήθηκε η έλλειψη ταλέντων με υψηλές δεξιότητες (soft skills), η οποία ασφαλώς και θα περιοριστεί, αν υπάρξει στενή συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και επιχειρηματικού κόσμου.
5. Οι νέες τεχνολογίες μπορούν να απελευθερώσουν τις καινοτόμες δραστηριότητες και να τις κατευθύνουν όπου υπάρχουν πραγματικές ανάγκες.

Προτάθηκε, γενικότερα, η ενίσχυση της απασχόλησης μέσα από τη «δημιουργία παραγωγικών θέσεων εργασίας».

Βασικές τοποθετήσεις

1. Πρέπει να στοχεύουμε σε μακροχρόνιες και όχι συγκυριακές θέσεις που θα παράγουν προστιθέμενη αξία στις επιχειρήσεις και δεν θα αντικαθίστανται από την εισαγωγή τεχνολογίας. Αντίθετα, η τεχνολογία θα πρέπει να χρησιμοποιείται για τη δημιουργία και την υποβοήθηση των θέσεων εργασίας.
2. Ο στόχος δημιουργίας παραγωγικών θέσεων εργασίας προάγεται με τη συνεργασία ιδιωτικών και δημόσιων φορέων απασχόλησης, καθώς και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και μη κερδοσκοπικών οργανώσεων.
3. Οι γέφυρες μεταξύ εκπαίδευσης και επιχειρηματικού κόσμου πρέπει να ενισχυθούν με ουσιαστικό τρόπο αντιλαμβανόμενοι ότι τα οφέλη μίας ειλικρινούς, δυναμικής και ευέλικτης συμμαχίας θα είναι αμοιβαία, τόσο για την οικονομία, όσο και για τα ακαδημαϊκά ιδρύματα και τους αποφοίτους τους.
4. Πρέπει να επωφεληθούμε από την ποικιλία οδηγιών και δυνατοτήτων που προσφέρουν η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας και άλλοι διεθνείς ή εθνικοί οργανισμοί με μακρά και αποδεδειγμένη εμπειρία.
5. Τα τελευταία χρόνια θεσπίστηκαν αξιόλογες μεταρρυθμίσεις στην αγορά απασχόλησης, αλλά τούτο δεν αρκεί. Εκκρεμεί η διασφάλιση κατάλληλων μηχανισμών που θα διευκολύνουν την ουσιαστική εποπτεία και εφαρμογή τους.
6. Ο εκσυγχρονισμός των ενεργών πολιτικών απασχόλησης και ο εξορθολογισμός των εργασιακών σχέσεων, σε συνδυασμό με την καταπολέμηση αναχρονιστικών στρεβλώσεων και την εξασφάλιση επιχειρηματικής ηθικής, μπορούν να συμβάλουν στην εδραίωση υγιών και αποτελεσματικών πολιτικών απασχόλησης.

Συγκεκριμένες προτάσεις προαγωγής της απασχόλησης παρά τη δυσμενή οικονομική συγκυρία

1. Τονίστηκε η ανάγκη κατάλληλης διαπραγμάτευσης για την έγκριση των νέων επιχειρησιακών προγραμμάτων, π.χ. του ΕΣΠΑ, ώστε να δίνεται έμφαση στην τοποθέτηση στην αγορά εργασίας χρησιμοποιώντας όπου απαιτείται η επαγγελματική κατάρτιση, ώστε να μην καταλήγουμε στις προσωρινού χαρακτήρα προνοιακές παροχές και κατ' επέκταση στον κοινωνικό αποκλεισμό.
2. Προτάθηκαν, και ήδη άρχισαν να εφαρμόζονται, μέτρα κατά της ανεργίας συντονισμένα με δυναμικούς κλάδους της οικονομίας, π.χ. logistics, τουρισμό, νοσηλευτική, τεχνικά επαγγέλματα, ναυτιλία κ.ά. Υπήρχε βέβαια πάντα η πρόθεση για σύζευξη της προσφοράς με τη ζήτηση στο θέμα της απασχόλησης, αλλά ειδικά τώρα τα προγράμματα απασχόλησης του ΟΑΕΔ συνδέονται με συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας, οι οποίοι μπορούν πιο εύκολα να απορροφήσουν ανέργους με χαμηλά τυπικά προσόντα.

3. Η προαγωγή της απασχόλησης εξυπηρετεί όχι μόνον οικονομικούς, αλλά και κοινωνικούς σκοπούς (βλ. τη δημιουργία μητρώου κοινωνικής οικονομίας). Από τη διεθνή εμπειρία έχει αποδειχθεί ότι είναι ευκολότερη η ένταξη των ανέργων σε οργανώσεις κοινωνικού σκοπού μέσα από προγράμματα κοινωφελούς εργασίας, υπό την προϋπόθεση ότι ελέγχονται για το παραγόμενο αποτέλεσμα. Αυτά τα προγράμματα απευθύνονται κυρίως στους μακροχρόνια ανέργους ή σε ανέργους που ανήκουν σε νοικοκυριά χωρίς κανένα εργαζόμενο.
4. Υπάρχει άμεση ανάγκη εκμετάλλευσης των δοκιμασμένων καλών πρακτικών, όπως το διττό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευση με αναβάθμιση των επαγγελματικών σχολών μας (VetNet – Network for cooperative, work-based vocational education and training). Απώτερος σκοπός του έργου είναι να βελτιωθούν οι υπάρχουσες δομές του επαγγελματικού συστήματος στην Ελλάδα και να επιτευχθεί μακροπρόθεσμα μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στην απασχόληση με τη δημιουργία θέσεων εργασίας μέσω της γνωριμίας των νέων με την παραγωγή, με τα τεχνικά επαγγέλματα και με την επαγγελματική εκπαίδευση γενικότερα. Η ανάπτυξη δεξιοτήτων των νέων θα δίνει λύσεις στα προβλήματα της απασχόλησης, αν η βελτιωμένη επικοινωνία μεταξύ της εκπαιδευτικής κοινότητας και της αγοράς εργασίας οδηγήσει σε πρόσληψη των εκπαιδευομένων από τις επιχειρήσεις που προσφέρουν πρακτική άσκηση. Αυτό προϋποθέτει αλλαγή νοοτροπίας και από πλευράς επιχειρήσεων ώστε οι νέοι να μην μετατρέπονται σε φθινό και πρόσκαιρο εργατικό δυναμικό.
5. Ανάσχεση του φαινομένου brain-drain, δηλαδή της μαζικής μετανάστευσης των ιδιαίτερα εκπαιδευμένων και ταλαντούχων νέων προς αναζήτηση καλύτερης δραστηριότητας ή εκπαίδευσης σε άλλες χώρες. Αυτό συμβαίνει ιδίως σε επιστήμονες, καλλιτέχνες, επιχειρηματίες και εξειδικευμένους τεχνίτες, για τους οποίους θα πρέπει να δημιουργηθούν κίνητρα και ευκαιρίες απασχόλησης και επιστροφής τους στην πατρίδα. Προς το σκοπό αυτό σχεδιάστηκε χρηματοδότηση αποφοίτων και οργάνωση μεταπτυχιακών σπουδών σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (βλ. την Ελληνική Αριστεία στην Ευρώπη). Το κύριο μέτρο ανάσχεσης βέβαια είναι η υποβοήθηση των νέων αυτών πριν από τις σπουδές με κατάλληλο επαγγελματικό προσανατολισμό και συνεργασία αγοράς και εκπαίδευσης.
6. Η πρωτοβουλία «Ψηφιακή συμμαχία για τη γυναικεία απασχόληση» αποτελεί την πρώτη και μεγαλύτερη στο είδος της συνεργασία στην Ελλάδα, έχοντας εξασφαλίσει την υποστήριξη 21 εταίρων από το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Σχέδιο δράσης της είναι η ανάπτυξη ενός λειτουργικού συνδέσμου επιχειρήσεων, φορέων χάραξης πολιτικής και της ακαδημαϊκής κοινότητας, ώστε οι γυναίκες να δραστηριοποιηθούν επαγγελματικά σε τομείς νέων τεχνολογιών ή να ενισχύσουν τις οριζόντιες ψηφιακές δεξιότητές τους και να ξεχωρίσουν τα λαμπρότερα γυναικεία talenta είτε εντός των ήδη υπάρχουσών επιχειρήσεων είτε με τη δημιουργία νέων.

7. Η αναζήτηση εργασίας πρέπει κατ' αρχήν να αποβαίνει ωφέλιμη τόσο για τους ανέργους, όσο και για την επιχείρηση που διαθέτει ή δημιουργεί θέσεις εργασίας. Τέτοιο παράδειγμα παρέχει η προσφορά και ζήτηση εργασίας ευέλικτης, ως προς τον τόπο, τον τρόπο και το χρόνο εκτέλεσής της. Η απασχόληση θεωρείται παραγωγική όταν προσθέτει προστιθέμενη αξία στην επιχείρηση και ταυτόχρονα ικανοποίηση (υλική και ηθική) στον εργαζόμενο ή απασχολούμενο. Μπορεί να θεωρούμε τις επενδύσεις γενεσιουργό λόγο θέσεων εργασίας, αλλά γιατί να επενδύσει κάποιος σε χώρα που δεν έχει αξιόλογο αγοραστικό κοινό και που αναδιαρθρώνει συνεχώς και χωρίς επιτυχία την οικονομία της, όπως η Ελλάδα σήμερα; Για τη δημιουργία «παραγωγικών θέσεων εργασίας» θεωρούνται αποτελεσματικές οι συνέργειες του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, οι χρηματοδοτήσεις δοκιμασμένων καλών πρακτικών και καινοτόμων δράσεων κ.ά. Αντίθετα, η προαγωγή της απασχόλησης σύμφωνα με κρατικά προγράμματα που ενισχύονται από φορολογικούς πόρους δεν κρίθηκε επαρκής. Επίσης, η κυβερνητική ανοχή της λεγόμενης γκρίζας απασχόλησης παρεμποδίζει τη δημιουργία και τη διατήρηση παραγωγικών θέσεων εργασίας. Ο βασικός ρόλος του κράτους κατά την επίλυση των προβλημάτων απασχόλησης συνίσταται στη διασφάλιση κλίματος πολιτικής σταθερότητας, πιστοληπτικής ικανότητας και κοινωνικής ειρήνης.

Συμπερασματικά μπορεί κάποιος να υποστηρίξει ότι το 4^ο ετήσιο συνέδριο, που προετοίμασε η Επιτροπή Ασφαλιστικών και Εργασιακών Θεμάτων του Ελληνο-Αμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου, ανέδειξε μια σειρά από ρεαλιστικές προτάσεις/λύσεις γύρω από τα εθνικά ζητήματα της απασχόλησης και της ασφάλισης. Μένει τώρα να επιλεγούν, να ιεραρχηθούν, να τεκμηριωθούν και να συσχετιστούν οι καταλληλότερες από αυτές στο πλαίσιο μιας βιώσιμης και συναινετικής εθνικής στρατηγικής.
